

CINISME

- L'escola cínica va ser iniciada per **Antístenes** a final dels segle IV a.C. Perdurà fins al segle VI de la nostra era.
- El representant més famós d'aquest corrent és **Diògenes** de Sinop (ciutat de la costa jònica, actual Turquia), que va ser deixeble de l'anterior. Va viure a Atenes i va dur una vida austera i una mica excèntrica. Diuen que vivia dins d'un barril, talment com si fos un ca. Així i tot, els atenesos no li varen perdre mai el respecte i admeteren el seu menyspreu de les comoditats.
- Altres cínicos foren **Crates** de Tebes i la seva esposa, **Hyparchía**. Crates abandonà la seva família i les seves riqueses per anar pel món com un captaire; Hyparchía, la dona "sàvia", va ser la primera dona filòsofa que va aparèixer als llibres.
- **Etimologia:** El nom de "cínicos" pot provenir o bé del gimnàs *Cynosargos*, a Atenes, on fou fundada l'escola, o bé de la manca de pudor i vergonya dels seus seguidors, que, al igual que els cans (ca, en grec, es *kynós*), es caracteritzen per no obeir cap convenció social, per llur extravagant manera de viure, austers fins a la mendicitat, "passant" de costums i convencions socials.
- Recordem com les propostes ètiques de Plató i Aristòtil per a ser feliç proposaven passar de l'individualisme a la societat. En la democràcia grega, estava mal vist no participar en els afers públics.
 - a) la *polis*, segons Plató, havia de ser dirigida pels millors;
 - b) Aristòtil deia que l'ésser humà és un animal polític (*zoon politikon*)

Ara, en canvi, el punt de partida és **individualista**: cal desmarcar-se de la ciutat. Els cínicos seran els primers que plantejaran una proposta oposada a la vida comunitària. Seran pocs i cercaran notorietat, precisament per anar contra-corrent.

- El cinisme és un pensament de ruptura radical, que es manifesta en la voluntat provocativa
 - a) Així, es conta l'anècdota que el gran emperador Alexandre Magne es va acostar a Diògenes i li va dir: "Demana'm el que vulguis que t'ho concediré" . Ell, sense immutar-se gaire, va contestar: "Lleva't de davant, que me fas ombra i no deixes que els raigs del sol m'escalfin".
 - b) Una altra anècdota que es conta és que, quan la gent sortia del teatre, ell, Diògenes, intentava entrar i la gent li deia: "què fas?". Contestava: "anar contra-corrent, el que he fet sempre".
 - c) Conten que una vegada estava demanat doblers a una estàtua i li demanaren: què fas? Contestà: "m'exercito en fracassar".
 - d) Demanat sobre quina edat era la millor per al matrimoni, va dir: "de jove, encara no; de vell, ja no".
 - e) Demanat sobre quin era el millor vi, contestà: "el dels altres".
 - f) Algú li digué: "molts se'n foten de tu"; li contestà: "però jo me prenc en serio".
 - g) Conten que Antístenes acostumava fer-ho tot en públic, tant les coses de Demèter com les d'Afrodita: menjava i es masturbava enmig de l'"àgora" (plaça pública). Quan li recriminaven això, deia: "és que aquí és on m'ha arribat la fam". Quan li recriminaven que es masturbés en públic, deia: "Tant de bo se'm calmés la fam només fregant-me la panxa!"
 - Crates i Hyparchia feien l'amor a l'àgora; els deien de tot.
 - h) Conten que Antístenes se passejava per Atenes amb un fanal dient: "Cerco un home".
 - i) Quan tornava dels jocs olímpics, li demanaren si havia vist a molta de gent: Respongué: "molta gent, sí; homes, pocs".
 - j) Quan se li criticava el fet que anés per llocs bruts i pudents, responia: "també el sol visita les solls i no s'embruta".

- l) En un banquet, alguns li llançaren ossos, com si fos un ca. Diògenes, comportant-se com un ca, va orinar allà mateix.
- m) Una vegada li demanaren per què s'anomenava "cínic", o sigui, "ca". Contestà: moc la coa als que me donen menjar, lladro als que no me donen res i mossego als malvats".
- n) Quan li demanaren d'on era, contestà: "som ciutadà del món".
- Menyspreaven els béns materials, els plaers, les passions, les normes socials i els llaços nacionals.
 - a) Practicaven la "**askesis**" = asceti, que vol dir "entrenament": aguantar el fred, la calor, dies sense menjar, tot per aconseguir la "**autarquia**" moral = autodomini moral. Cal conformar-se amb el que es té i no aspirar a més; aquesta és la clau de la felicitat. Seria com asseure's al "banc des vagos" de Cort i enfotre's dels que passen per allà encorbatats.
 - b) Practicaven la "**parrhesia**" = llibertat de paraula. S'ha de poder dir tot, sense preocupar-se'n de les conseqüències.
 - Cal viure segons la **Naturalesa** ("viure com un ca"). Afirmaven que els costums, les creències religioses i les lleis es trobaven en oposició a la Naturalesa; veien en la civilització quelcom d'artificial, antinatural, menyspreable. Valoraven més una vida natural que una altra sotmesa a les regles socials, una vida senzilla en lloc d'una altra més refinada i educada.
 - Consideraven que la virtut autèntica era viure conforme a la Natura, amb domini d'un mateix i **autosuficiència moral de l'individu (autarquia)**, que va lligada a una **crítica de les convencions socials i de la civilització en general**. Però per aconseguir l'autosuficiència cal viure d'una manera senzilla, amb desitjos que puguin ser satisfets fàcilment.
 - Es consideraven "cosmopolites": la seva pàtria és la no-pàtria; són ciutadans del món. Antístenes deia "jo som a-polis", "a-pàtrida", "a-oikos", és a dir, sense ciutat, sense pàtria, sense casa.
 - Sostenien que la virtut és cosa d'obres i no de grans discursos; el savi és autosuficient; no ha de viure segons les lleis preestablertes, sinó segons la llei de la virtut.
 - El cinisme pretenia donar una resposta individual a la incertesa que caracteritzava aquell període de crisi cultural, manifestant el seu malestar.

EXERCICIS

1. Reconstrueix els ideals dels cíncics. Explica quin podria ser el significat actual de paraules com "cínic", "autarquia", "contracultura", "apàtrida".
2. Fa uns anys estava de moda la paraula "passotisme", "passota". Creus que l'actitud cínica es correspondria amb un "passota" actual? Explica per què sí o per què no.
3. La provocació social. Posa dos exemples de persones actuals que tenen comportaments provocadors; explica per què els tenen. Ser provocador/a és positiu o negatiu? Explica't.
4. Quan parlem de "cinisme" en la política o en la vida diària, es tracta de l'actitud dels Cíncics o és una cosa diferent.
5. Creus que a vegades els polítics actuen de manera cínica? Posa qualche exemple
6. Creus que els grups contraculturals (com ara els hippies, skin-heads, punkies, rastes, etc) poden ser qualificats de "cíncics". Explica la teva resposta.
7. Els cíncics també es defineixen com a "cosmopolites". Digues què significa la paraula i posa algun exemple actual de persona cosmopolita.
8. Hem dit que practicaven la "**askesis**", és a dir, eren ascetes. Posa dos exemples actuals de persones que podrien ser "ascètiques" i explica per què els has triat.